

გიორგი გუჩუაძე

შეხვედრები
შესანიშნავ ადაშიანებთან

ყველა და ყველაფერი
/ სერიის მეორე წიგნი

გამომცემლობა „აქტი“
თბილისი / 2025

„შეხვედრები შესანიშნავ ადამიანებთან“ წარმოადგენს ერთგვარ რემინისცენციას მრავალი „შესანიშნავი ადამიანის“, მათ შორის საკუთარი მამისა, რომელთაც ავტორი თავისი ცხოვრების განმავლობაში შეხვდა. ტექსტში ვრცლად არის აღწერილი მათი წვლილი გურჯიევის პიროვნების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში. საგულისხმოა, რომ ავტორი თითოეულ მათგანს გამოარჩევს განსაკუთრებული გონებით, ნიჭით, სამართლიანობისა და მიმღებლობის უნარით.

წიგნი, რომელსაც ავტორი „გონების ვარჯიშს“ უწოდებდა, არის ავტობიოგრაფიული. მასში სიუჟეტურად თხრობის განვითარება გიორგი გურჯიევის ცხოვრებისეული, ბიოგრაფიული ეპიზოდების თანმიმდევრულია. თუმცა, არსებობს ეჭვი, რომ წინამდებარე ტექსტში აღწერილი „შეხვედრების“ არაერთი ეპიზოდი გამოგონილია და სიმბოლურ ხასიათს ატარებს.

მთარგმნელი: გაუა ნარიმანიძე

კორექტორი: ეკატერინე კვირკველია

დიზაინი: ნიკა ჯიბლაძე

გამომცემელი: გიზო ცაცუა

მეორე გამოცემა

გამომცემლობა „აქტი“, 2025

ვებგვერდი: AKTI.GE

© გამომცემლობა „აქტი“

ISBN 978-9941-8-8214-2

სარჩევი

გამომცემლობის წინასიტყვა.....	4
შესავალი.....	13
ნაწილი I. მამაჩემი.....	35
ნაწილი II. ჩემი პირველი მასწავლებელი.....	50
ნაწილი III. ბოგაევსკი.....	58
ნაწილი IV. მისტერ იქსი, ანუ კაპიტანი პოლოსიანი.....	76
ნაწილი V. აბრამ ელოვი.....	103
ნაწილი VI. თავადი იური ლიუბოვეცკი.....	112
ნაწილი VII. ეკიმ-ბეი.....	167
ნაწილი VIII. პეტრე კარპენკო.....	191
ნაწილი IX. პროფესორი სკრიდლოვი.....	217
„აქტის“ მიერ გამოცემული გიორგი გურჯიევის წიგნები.....	303

სამჯერ წაიკითხეთ ყველაფერი, ჩემგან წერილობითი სახით მოწოდებული.

პირველად – თუნდაც ისე, როგორც თქვენ მიჩვეული ხართ, მექანიკურად იკითხოთ თანამედროვე წიგნები და გაზეთები. მეორედ – ისე, თითქოს სხვას უკითხავდეთ; და მხოლოდ მესამედ, შეეცადეთ გაიგოთ ჩემ მიერ დაწერილის არსი.

მხოლოდ ასე შეძლებთ შეიქმნათ თქვენი საკუთარი, მიუკერძოებელი აზრი ჩემი ნაწერების შესახებ. და მხოლოდ მაშინ შეიძლება გამართლდეს ჩემი იმედი, რომ თქვენი გაგების შესაბამისად ისეთ სარგებლობას მიიღებთ, როგორსაც სულით და გულით გისურვებთ¹.

XIX საუკუნის მეორე ნახევარში, ქალაქ ალექსანდროპოლში (დღევანდელი სომხეთის ნაწილი) დაიბადა წინარესაუკუნის გამოჩენილი მისტიკოსი, ეზოტერიკოსი, ფილოსოფოსი, ქრისტიანული მისტიკურ-ანთროპოსოფიური მოძღვრების ავტორი, ოკულტისტი, ალქიმიკოსი, კომპოზიტორი, მუსიკოსი, დიდი ექიმი და უდიდესი ავანტიურისტი – გიორგი გურჯიევი. ბერძნულ-სომხური წარმოშობის საქართველოში მოღვაწე² სპირიტუალური მოძღვარი, რომელიც ცნობილი იყო „თეთრი ეშმაკის“ სახელით, გახლდათ ტიბეტელთა სულიერი ლიდერის მასწა-

1. გიორგი გურჯიევი – ბელზებელის ნაამბობი შვილიშვილისთვის (წიგნი I), გამომცემლობა „აქტი“, 2025 წ. გვ. 31.

2. ამ ადამიანის ეროვნება და დაბადების თარიღი დღემდე გაურკვეველია, თუმცა ცნობილია, რომ იგი დედით სომეხი, მამით კი ბერძენი გახლდათ. ზოგიერთი მის ასირიულ წარმოშობაზეც მიუთითებს, ზოგი კი – ქართულზე... მისი მეტსახელი „გურჯიევი“, სწორედ „ქართველს“ აღნიშნავს.

ვლებელი, ჰიტლერისა და სტალინის მრჩეველი, მასონური საზოგადოების წევრი, „ადამიანის ჰარმონიული განვითარების სკოლის“ დამფუძნებელი და, უბრალოდ, „ცეკვის მასწავლებელი“³.

გიორგი გურჯიევის ცხოვრება, ისევე, როგორც მოღვაწეობა, იდუმალებით არის მოცული. ადრეული ასაკიდანვე მოგზაურობდა აღმოსავლეთში, ეწვია საბერძნეთს, ეგვიპტეს, თურქეთს, ავღანეთს, თურქესტანს⁴, სადაც ეცნობოდა ადგილობრივ რელიგიურ მოძღვრებებს, მათ შორის სუფიზმს, ბუდიზმსა და აღმოსავლურ ქრისტიანობას. ერთ დროს გურჯიევის მოწაფე და ბიოგრაფი ლუის პაუელის ახსენებს წყაროებს, რომელთა თანახმადაც, გურჯიევი იყო რუსეთის საიდუმლო აგენტი და იგი მისიით იყო გაგზავნილი ტიბეტში⁵.

პირველ მსოფლიო ომში გერმანიის დამარცხების შედეგად ევროპაში ერთგვარი ქაოსი სუფევდა. ადამიანებში რწმენა იკარგებოდა, ხოლო საზოგადოებები გამოსავალი გზების ძიებაში ახალ-ახალ მიზნობრივ თეორიებსა თუ სხვადასხვა დანიშნულების პრაქტიკას აყალიბებდნენ. ამასთან, ე.წ. მასონურმა საზოგადოებებმა მჭიდროდ მოიკიდა ფეხი დასავლეთში... გიორგი გურჯიევიც იმხანად გარკვეული პერიოდის განმავლობაში მასონთა ლოჟაში ირიცხებოდა (საზოგადოება „ტულე“ და ფრანკმასონური ლოჟა „ბრილი“). გურჯიევს უკვე ჰქონდა წარმოდგენილი საკუთარი ფილოსოფიური იდეა – „ახალი ადამიანი“. საზოგადოება „ტულეში“ მაშინ გაწევრიანებული იყვნენ ადოლფ შიკლგრუბერი (ჰიტლერი), ცნობილი ანთროპოსოფი, ემოტერიკოსი და ფილოსოფოსი რუდოლფ შტაინერი, ფაშიზმის ემოტერული მოძღვრების ავტორი ჰანს ჰორბირგერი და სხვები⁶. თუმცაღა, ვინაიდან ამ ჩამოთვლილ ხალხთან ურთიერთობა უფრო მეტად გარეგან სოცი-

3. გურჯიევს სურდა, რომ მისი გარდაცვალების შემდგომ – რაკი მან საკრალური ცეკვები და მოძრაობები ჩამოაყალიბა – იგი უბრალო ცეკვის მასწავლებლად ხსომებოდათ.

4. იგულისხმება ოსმალური წარმოშობის ქვეყნები.

5. არსებობს იმგვარი მოსაზრებაც, რომ გიორგი გურჯიევის მრავალფეროვან მოგზაურობებს სწორედ სტალინი აფინანსებდა.

6. ცნობისათვის, ცნობილი ქართველი მწერალი და გერმანიაში გადახვეწილი მოღვაწე გრიგოლ რობაქიძე ამ საზოგადოების წევრებს საკმაოდ დაუახლოვდა, რის შემდეგაც რობაქიძესა და გურჯიევს შორის მჭიდრო კავშირს ჩაეყარა საფუძველი.

შესავალი

იმ დროიდან, როცა ჩემი პირველი წიგნის¹ დაწერა დავასრულე, ერთი თვე გავიდა – პერიოდი, რომელიც ჩემი დასვენებისთვის იყო აუცილებელი. როგორც ამ წიგნის ბოლო თავიდან შეგიძლიათ შეიტყოთ, ჩემს თავს სიტყვა მივეცი, რომ ამ თვის განმავლობაში სტრიქონს არ დავწერდი. და თუ მივმართავ კიდევ ლიტერატურულ ხელოვნებას, მხოლოდ იმისთვის, რომ წარმოვთქვა სადღეგრძელო, რომელიც ძველი კალვადოსის² განსაკუთრებულ თვისებებს აქებს, იმ კალვადოსისა, რომელსაც მე ახლა ღვინოსთან ერთად ვსვამ შატო დიუ პრიერის სარდაფში,³ სასმელისა, რომელიც იმ ადამიანებმა დაამზადეს, რომლებმაც იციან, რაშია ცხოვრების ჭეშმარიტი აზრი.

ჩემი პირველი წიგნის მიმართ მკითხველთა მიერ გამოვლენილი ინტერესით გამხნეებულმა კვლავ ლიტერატურულ შრომას მოვკიდე ხელი. ამჯერად თხრობის უფრო მისაწვდომი ფორმა ავირჩიე, რომელიც ჩემი იდეების აღქმისთვის მომზადებაში დაეხმარება მკითხველს.

ინტელექტუალური განვითარების ნებისმიერ დონეზე მყოფი თანამედროვე ადამიანის ცნობიერებას უნარი აქვს გარემომცველი სამყარო

1. ჩემი პირველი წიგნი – იგულისხმება ავტორის წიგნი, „ბელზებელის ნაამბობი შვილიშვილისთვის“.

აქ და შემდგომ წიგნისთვის დართული შენიშვნები ეკუთვნის მთარგმნელს – მთარგმნელის შენიშვნა.

2. კალვადოსი – ვაშლისგან ან მსხლისგან გამოხდილი არყის ტიპის სასმელი საფრანგეთში.

3. შატო დიუ პრიერი – ღვინის სარდაფი საფრანგეთში.

შეიცნოს მხოლოდ იმ ცალკეული ფაქტების აღქმის საშუალებით, რომლებიც ყოველ ჯერზე შემთხვევით თუ განზრახ არის დამახინჯებული, რაც მასში გარემომცველ სინამდვილეზე მცდარ წარმოდგენას ქმნის. ჭარბი და დამახინჯებული ინფორმაციის ნაკადით გამოწვეულ დისპარმონიას თანდათან სავალალო შედეგები მოაქვს, რომლებსაც იმ ადამიანებმა დააღწიეს თავი, რომლებმაც ამ მავნე გავლენებისგან თავისი ცნობიერების იზოლირება შეძლეს. თანამედროვე ცივილიზაციის გავლენის მიერ მიყენებული ზიანის მტკიცებულებას ყოველ ათწლეულში შემცირებული სიცოცხლის ხანგრძლივობა წარმოადგენს.

მეორე წიგნში ვაპირებ მკითხველს შვიდი მცნება გავაცნო, რომელთა პოვნა და გაშიფვრაც ჩემი მრავალი ექსპედიციის დროს მხვდა წილად. მათში ჩვენმა შორეულმა წინაპრებმა ჩამოაყალიბეს მათ მიერ შეცნობილი ობიექტური ტემპარიტება, რომლის შეფასებაც ჩვენი თანამედროვე ადამიანის ცნობიერებასაც კი შეუძლია. დავიწყებ ჩემ მიერ გაშიფრული ერთი წარწერით, რომელიც იქნება ამოსავალი წერტილი ჩემი თხრობისთვის და ამავე დროს რგოლი, რომელიც წინამდებარე წიგნის ბოლო თავს ამჟამინდელი წიგნის პირველ თავს მიუერთებს.

ეს უძველესი სიბრძნე ამბობს: „მხოლოდ ის არის ადამიანის წოდების ღირსი, ვინც მისთვის მიბარებული ყველა ცხვრის შენარჩუნება შეძლო და, ამავდროულად, მგლები არ დახოცა“.

რა თქმა უნდა, „მგლები“ და „ცხვრები“ პირდაპირი მნიშვნელობით არ უნდა აღვიქვათ, აქ ისინი გონებისა და გრძნობების სიმბოლოებია. ძველი ხალხები იმ ადამიანს თვლიდნენ ღირსეულად, რომელსაც იმის უნარი ჰქონდა, რომ ადამიანური პიროვნების ამ ორი სხვადასხვაგვარი და მტრული შემადგენლობის „მშვიდობიანი“ თანაარსებობისთვის შეექმნა პირობები.

საინტერესოა აღინიშნოს, რომ აზიურ ტომებში არსებულ ანდაზებს, გამოცანებსა და იგავებს შორის არის ერთი გამოცანა, რომელშიც ფიგურირებენ მგელი და თხა და რომელიც უკვე ციტირებულ ანდაზას ავსებს.

ჩვენ წინ ისახება ამოცანა: როგორ უნდა გადავიყვანოთ მდინარეზე მგელი, თხა და კომბოსტო, თუ ნავში მხოლოდ ერთი „მგზავრის“ ჩასმა შეიძლება, და ამასთან აუცილებელია მხედველობაში მივიღოთ, რომ არ შეიძლება მგლის დატოვება თხასთან, და თხის დატოვება კომბოსტოსთან, წინააღმდეგ შემთხვევაში შედეგები სავალალო იქნება.

ნაწილი I. გაგაჩემი

გასული საუკუნის ბოლო მეოთხედში⁶ და ახლანდელის დასაწყისში⁷ მამაჩემი იყო ცნობილი აშული, ანუ პოეტი და მთხრობელი მეტსახელად ადაში; და თუმცა ის იყო არა პროფესიონალი, არამედ მხოლოდ მოყვარული, დიდი პოპულარობის მოპოვება შეძლო კავკასიისა და შუა აზიის მცხოვრებთა შორის.

აზიასა და ბალკანეთში აშულებს ზეპირი სახალხო ხელოვნების წარმომადგემლებს უწოდებდნენ, რომლებიც თხზავდნენ, დეკლამირებას უკეთებდნენ და მღეროდნენ, მრავალრიცხოვანი მსმენელის წინაშე ძველებურ სიმღერებს ასრულებდნენ, ჰყვებოდნენ ლეგენდებს, ხალხურ ზღაპრებს, კითხულობდნენ პოემებს.

მიუხედავად იმისა, რომ იმ ხანებში ადამიანები, რომლებმაც ასეთი სახის მოღვაწეობას მიუძღვნეს თავი, როგორც წესი, გაუნათლებლები იყვნენ, და მათ დაწყებითი განათლებაც კი არ ჰქონდათ, ისინი ისეთ მესხიერებასა და მდიდარ ფანტაზიას ფლობდნენ, რომლებიც ახლა წარმოუდგენლად და ფენომენალურადაც კი მოიხანს.

აშულები არა მარტო იმასსოვრებდნენ ურიცხვ და ხშირად ძალიან გრძელ მოთხრობებსა და პოემებს, არამედ, ჰქონდათ რა შესანიშნავი სმენა, იმპროვიზაციის გზით ხელოვნების მშვენიერ ნაწარმოებებს ქმნიდნენ, და სულ ახალ და ახალ მელოდიებსა და რიტმებს უხამებდნენ მათ.

ახლა ეს ხელოვნება დაკარგულია, და ჩემი ახალგაზრდობის დროსაც კი ასეთი ნიჭის მქონე ახალგაზრდა ადამიანები სულ უფრო და უფრო იშვიათად ხვდებოდნენ ერთმანეთს.

6. 1875-1900-იანი წლები.

7. 1901 წლიდან.

მქონდა ბედნიერება აშულების გამოსვლისთვის მეცქირა, რომლებიც იმ ხანებში ძალიან ცნობილი ადამიანები იყვნენ, და მათი სახეები ჩემს მეხსიერებაში ღრმად აღიბეჭდა.

ეს იმიტომ მოხდა, რომ ჩემს ბავშვობაში მამაჩემს თან დავყავდი მათ შეჯიბრებებზე, რომლებზედაც აშულები, რომლებიც მრავალი ქვეყნიდან იყვნენ ჩამოსულები, ისეთებიდან, როგორებიცაა სპარსეთი, თურქეთი, კავკასია და თურქესტანის ზოგიერთი ოლქიც კი, დიდი რაოდენობის მაყურებლის წინაშე სიმღერისა და იმპროვიზაციის ხელოვნებაში ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ.

ჩვეულებრივ, ეს შემდეგნაირად ხდებოდა:

წილისყრით შერჩეული შეჯიბრების ერთ-ერთი მონაწილე მაშინვე მელოდიას ირგებდა, სიმღერას იწყებდა და თავის კოლეგებს გამოსვლისთვის ერთგვარ ბიძგს აძლევდა, რომელსაც ისინი იტაცებდნენ და ყოველი მათგანი თავის ყაიდაზე იმპროვიზირებდა. თემებს რელიგიური და ფილოსოფიური ხასიათი ჰქონდა, ან მსმენელებს ნამდვილ ძველ ლეგენდებსა და თქმულებებს წარუდგენდა.

როგორც წესი, თურქული ენა ჟღერდა, რომელიც იმ ადგილებში ერებსშორისი ურთიერთობების საყოველთაოდ მიღებული ენა იყო და სხვადასხვა დიალექტზე მოლაპარაკე ადამიანებს იმის საშუალებას აძლევდა, რომ ერთმანეთისთვის გაეგოთ.

ასეთი შეჯიბრებები კვირაობით და თვეობითაც კი გრძელდებოდა, და მთავრდებოდა პრიზების მინიჭებითა და მაღლიერი მაყურებლების მიერ საჩუქრების გადაცემით. მაყურებლები ყველაზე გამორჩეულ აშულებს ხალიჩებით და შინაური პირუტყვით ასაჩუქრებდნენ.

მე სამ ასეთ შეჯიბრებას დავესწარი, რომელთაგან პირველი ჩატარდა თურქეთში, ქალაქ ვანში, მეორე აზერბაიჯანში, ქალაქ ყარაბაღში და მესამე ყარსთან ახლოს მდებარე პატარა ქალაქ სუბატანში.

აღექსანდროპოლსა და ყარსში, სადაც ჩემი ბავშვობის დროს ჩვენი ოჯახი ცხოვრობდა, მამას ხშირად იწვევდნენ შეკრებებზე, რომლებზეც ადამიანები, რომლებიც მის ნიჭს აფასებდნენ, მიდიოდნენ, რომ მისი შესრულებით სიმღერები და თქმულებები მოესმინათ.

იქ მამა პოემას კითხულობდა ან ძველ ლეგენდას ჰყვებოდა, რომლის მოსმენაც დამსწრეებს სურდათ.

ხშირად ერთი საღამო საკმარისი არ იყო იმისათვის, რომ თხრობა დასრულებულიყო, და შეკრების მონაწილეები მეორე დღეს იკრიბებოდნენ.

„აქტის“ მიერ გამოცემული ბიოგრაფი გუჩუიშვილის წიგნები

1. გრძნეულთა ბრძოლა
2. დანახული რეალური სამყაროდან
3. შეხვედრები შესანიშნავ ადამიანებთან
4. ბელზებელის ნაამბობი შვილიშვილისთვის
5. ცხოვრება რეალურია მხოლოდ მაშინ, როცა „მე ვარ“